

Participatieverslag

Integrale wijkaanpak 't Zand-Stromenwijk-Rittenburg

VOORWOORD

In maart 2025 heeft de gemeenteraad de kaders voor de integrale wijkaanpak voor 't Zand-Stromenwijk-Rittenburg vastgesteld: het formele startsein voor dit proces. Daarna is de brede participatie gestart, om te komen tot een wijkanalyse, wijkvisie en wijkplan. Met deze aanpak geven we uitvoering aan de in 2024 vastgestelde Omgevingsvisie.

Voor de start, hadden we - op sociaal vlak - al een goed beeld van de wijk. In 2023 hebben de gemeente en Vizita (toen nog Welzijn Middelburg) samen met de netwerkpartners in de wijk een zogenaamde SWOT-analyse opgesteld. In vervolggesprekken met stakeholders en bewoners zijn de sociaal sterke en zwakke punten van de wijk bevestigd en verder aangevuld.

Deze wijkaanpak is integraal en richt zich op sociale én fysieke aspecten. Op 'stenen' en de openbare ruimte én op zorg en welzijn. In de participatie zien we dat terug in de veelheid en verscheidenheid van onderwerpen die naar boven komen als het gaat om meedoen aan de maatschappij, samenleven, onze leefomgeving en kwaliteit van leven. We zijn pluspunten én aandachtspunten tegengekomen. We hebben ook aandachtig getoetst waarvoor draagvlak is en welke urgentie betrokkenen aan thema's en oplossingsrichtingen geven. De betrokkenheid en bereidheid tot meedoen in de wijk is groot.

In de wijkvisie en in het wijkplan leggen we zo veel als mogelijk ook de verbinding tussen het sociale en fysieke domein. Maar we hebben nog meer verbindingen gelegd. We zijn in dit proces uitdrukkelijk *samen* op weg gegaan. Alle professionele organisaties die werkzaam zijn in de wijk of het nu gaat om de gemeente, Woongood, Vizita, politie, zorg- of andere partners, verbinden zich rond het streven naar een gezonde en veilige wijk waar iedereen fijn kan wonen, werken, opgroeien en oud(er) kan worden.

We hebben geprobeerd om zo veel mogelijk bewoners te betrekken. Er is veel ingebracht. In gesprekken op straat, tijdens de wijkontmoeting en in gesprekken met stakeholders in de wijk. Naast bruikbare ideeën en wensen, zijn er ook dingen ingebracht die niet haalbaar zijn. We zijn ons ervan bewust dat niet iedereen voor 100% tevreden is met de uitkomst. We hebben er wel naar gestreefd om het proces zo transparant mogelijk en zorgvuldig vorm te geven. Een goede terugkoppeling met dit verslag is daarom een belangrijke stap in de participatie. Dit doet recht aan alle tijd en energie die inwoners erin gestopt hebben.

In dit verslag vindt u een overzicht van de verschillende stappen in het proces, de opbrengst, de weging daarvan en de vertaalslag naar de uiteindelijke wijkvisie en de bijhorende ontwikkelingskaart. Aan het wijkplan werken we de komende maanden nog verder.

Aan iedereen die een steentje heeft bijgedragen: Bedankt! We hopen dat u ook bij de verdere uitvoering van de impuls voor 't Zand-Stromenwijk-Rittenburg betrokken blijft. Samen maken we de wijk!

Carla Doorn
Maart 2026

DE KADERS

Voor de start van het participatieproces heeft de gemeenteraad in maart 2025 onderstaande kaders vastgesteld:

1. Voor 't Zand – Stromenwijk – Rittenburg een integrale wijkaanpak op te stellen, dat bestaat uit een wijkvisie en wijkplan, waarbij een wijkanalyse wordt gemaakt als basis voor de wijkvisie.
2. Daarbij het volgende doel te formuleren: de leefbaarheid in de wijk te behouden of te verbeteren door aan te sluiten bij de wensen en behoeften van de bewoners, waarbij het gaat om de sociale beleving en de fysieke leefomgeving.
3. Daarbij de volgende kaders vast te stellen:
 - a. De intentie van de participatie is om wijkbewoners en professionals te raadplegen om antwoord te krijgen op de vraag hoe de sociale en fysieke leefomgeving van de wijk in te richten.
 - b. De Omgevingsvisie 2050 is het belangrijkste inhoudelijk kader.
 - c. Een klankbordgroep kijkt mee op het proces en helpt mee de input te vertalen naar de visie en het plan.
4. Het college van B&W te vragen de wijkvisie ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad.
5. De vastgestelde wijkvisie op te nemen c.q. te verwerken in de Omgevingsvisie.
6. Het vaststellen van het wijkplan te mandateren aan het college van B&W.
7. Een bedrag van € 200.000,- beschikbaar te stellen vanuit het investeringsfonds voor het participatieproces en de voorbereiding en de uitvoering van gewenste acties op de kortere termijn.
8. Het participatieproces te evalueren om de integrale wijkaanpak te optimaliseren.

HET PARTICIPATIEPROCES

1. DE VRAAGSTELLING

De integrale wijkaanpak richt zich zowel op het nu (analyse), de verdere toekomst (wijkvisie 2050) en de korte termijn (wijkplan 1-3 jaar). Naast de gesprekken op straat en met stakeholders, is er een uitgebreide kwantitatieve (data)analyse uitgevoerd.

De te beantwoorden centrale vraag vanuit het perspectief van de gemeente luidt: “Hoe kunnen we de leefbaarheid in de wijk behouden of verbeteren, wanneer we de wensen en behoeften van bewoners op het gebied van zowel sociale beleving als fysieke leefomgeving als uitgangspunt nemen?”

Vertaald naar het perspectief van de inwoners luidt deze vraag als volgt: “Wat moet er (wel of niet) gebeuren zodat jij fijn kunt (blijven) wonen, werken en leven in jouw buurt?”

2. TIJDLIJN

In het jaar tussen het moment van het vaststellen van de kaders voor de participatie (maart 2025) en het opleveren van de concept wijkvisie (maart 2026) zijn er diverse participatiemomenten geweest. De participatie loopt door op de verschillende thema's die in het wijkplan terug komen.

3. VORMEN VAN PARTICIPATIE EN STAKEHOLDERS

Om met betrokkenheid van stakeholders te komen tot een gedragen wijkvisie en wijkplan hebben we vele vormen van participatie ingezet bij alle verschillende stakeholders. Om alle stakeholders goed in beeld te krijgen hebben we een stakeholderanalyse gemaakt met alle relevante partijen in -of betrokken bij- de wijk 't Zand-Stromenwijk-Rittenburg. U ziet deze stakeholders terug in de partijen hieronder waarmee we in gesprek zijn gegaan.

De ingezette participatieniveaus variëren van informeren, raadplegen (consulteren), adviseren tot co-produceren. In werkgroepen van inwoners die tijdens het participatieproces ontstaan kunnen werkgroepleden ook meebeslissen over deelaspecten van het wijkplan waar zij aan werken. In onderstaande opsomming laten we de ingezette vormen en de verschillende stakeholdergroepen die we betrokken hebben de revue passeren.

a. Informeren

Informeren van bepaalde stakeholders vindt al plaats in 2024 wanneer de gemeente werkt aan het voorstel voor deze 'nieuwe' wijkaanpak voor het College en de gemeenteraad. Directe partners van de gemeente zoals de welzijnsorganisatie en de woningbouwcorporatie en het bestuur van het wijkteam zijn dan ook al geïnformeerd en bevroegd. Informeren is de eerste stap. Het is belangrijk dat er een bepaald kennisniveau bij stakeholders is om goed mee te kunnen praten over onderwerpen.

Het breed informeren van inwoners start tijdens de wijkontmoeting 't Zand – Stromenwijk – Rittenburg begint maart 2025. De wijkontmoeting is de reguliere bijeenkomst van het wijkteam met de inwoners. We schetsen het proces en geven uitleg over de wijkanalyse, de wijkvisie en het wijkplan. We maken direct gebruik van de gelegenheid om alvast goede punten, zorgen en verbeterpunten uit de wijk op te halen.

Ook via het digitale participatieplatform middelburgontmoet.nl informeren we belangstellenden.

b. Gesprekken met interne stakeholders

Interne stakeholders die op professioneel gebied betrokken zijn bij 't Zand-Stromenwijk-Rittenburg zijn onmisbaar om mee te denken en te adviseren over de wijkvisie en het wijkplan. Hun informatie vormt het fundament van de wijkanalyse, de wijkvisie en het op te stellen wijkplan. Van de gemeente, woningcorporatie Woongoed en welzijnsorganisatie Vizita hebben we leidinggevenden, bestuurders en medewerkers van onderstaande afdelingen gesproken.

- Woongoed
 - Sociaal beheer
 - Projecten
 - Onderhoud
- Gemeente
 - Onderwijs
 - KEC
 - Verkeer
 - OOV
 - Bestaanszekerheid
 - COA
 - Sport & gezondheid
 - Groen & spelen
 - Wonen
- Vizita
 - Jongerenwerk
 - Opbouwwerk
 - Directeur-bestuurder
 - Projectmanager

c. Gesprekken externe stakeholders

Gedurende het proces hebben we gesproken met diverse stakeholders in de wijk. Een bijzondere positie heeft het zogenaamde 'Wijknetwerk'. Dit bestaat uit zorg- en andere professionals die werkzaam zijn in de wijk. Al in 2023 is dit netwerk bij elkaar gekomen om een 'sterkte-zwakte-kansen-bedreigingen' analyse van de wijk te maken. Deze SWOT-analyse is geïntegreerd in de wijkanalyse. Het wijknetwerk wordt ook uitgenodigd bij alle wijkbijeenkomsten om het contact tussen inwoners en wijkprofessionals te faciliteren. Ook houden we dit wijknetwerk in aparte bijeenkomsten op de hoogte van het proces en vragen we hen om te reflecteren op concepten. Gaandeweg het proces haken hierbij ook actieve inwoners aan.

- Wijknetwerk van professionals werkzaam in 't Zand-Stromenwijk-Rittenburg
- GAPPH vastgoedbeheer (het Zwin)
- Basisschool De Stroming en KOW
- Gors
- Leger des Heils
- Ruilwinkel Walcheren
- Wijkagent
- 's Heerenloo (locatie Rittenburg en Zijpestraat)
- Keurhove
- Stromentuin
- Philadelphia
- Tabadila
- Stichting Tahuri

d. Gesprekken met bewoners

We hebben een vragenlijst voor inwoners opgesteld waarin zij goede punten, zorgen en verbeterpunten van 't Zand-Stromenwijk-Rittenburg konden aangeven. Met deze vragenlijst zijn we op een vijftal momenten de wijk ingegaan en hebben we inwoners aangesproken (periode tussen 25 maart en 22 oktober 2025). We hebben andere activiteiten in de wijk aangegrepen voor deze 'straatgesprekken', bijvoorbeeld de aanwezigheid van de rijdende milieustraat. Tegelijkertijd is de enquête met dezelfde vragen ook online uitgezet via het platform middelburgontmoet.nl. Deze is 156 keer ingevuld.

Er is een klankbordgroep samengesteld waarin diverse gremia uit de wijk vertegenwoordigd zijn. De klankbordgroep heeft als doel om kritisch mee te kijken op het (participatie)proces. De groep is vier maal bij elkaar geweest (mei, september, november 2025 en februari 2026).

e. Jongeren

Jongeren zijn een belangrijke stakeholder, wij willen hun perspectief graag meenemen in de wijkvisie en in het wijkplan. Het is best moeilijk om deze doelgroep te bereiken. In september 2025 hebben we de leerlingenraad van de school De Stroming mee laten denken over hun wijk. Voor de Roadshow (september 2026) hebben we jongeren óók betrokken met een graffiti workshop om de Roadshowtrailer te 'pimpen'.

f. Bijeenkomsten

Nadat diverse gesprekken zijn gevoerd, organiseerden we diverse bijeenkomsten in de wijk. De bijeenkomsten zijn voornamelijk gericht op de inwoners, maar we betrekken met regelmaat ook het zogenaamde wijknetwerk van zorgprofessionals en andere professionals die werkzaam zijn in 't Zand-Stromenwijk-Rittenburg.

4 maart 2025 – Wijkontmoeting 't Zand – Stromenwijk – Rittenburg

- We informeren inwoners dat de wijkaanpak er aan komt
- Korte uitleg over wat het is
- Goede punten, zorgen en verbeterpunten ophalen

17 september 2025 – Leerlingenraad De Stroming

- Leerlingen denken mee over hun wijk

27 september 2025 – Roadshow op burendag

We gaan met de door jongeren gepimpte trailer door de wijk en doen diverse plaatsen aan zoals op het Westerscheldeplein bij de supermarkten, bij het Leger des Heils, in Rittenburg, bij het AZC. We spreken mensen actief aan en gaan in gesprek.

- Terugkoppelen van eerder opgehaalde punten: herken je wat goed is aan onze wijk en wat nog beter kan?
- Wat vind je belangrijk en wat mis je nog?

1 oktober 2025 – vervolg Roadshow

Opnieuw een rondje door de wijk waar we plaats en aan doen waar normaalgesproken veel mensen komen.

- Terugkoppelen opgehaalde punten en aanvullen

7 oktober 2025 – Wijkontmoeting 't Zand – Stromenwijk – Rittenburg

(voor inwoners én professionals werkzaam in de wijk)

- Terugkoppeling van de opgehaalde kwaliteiten en verbeterpunten
- Thema gericht aan het werk met uit de wijk opgehaalde ideeën
- Meer dan 100 bezoekers

- Inschrijven om ideeën vorm te geven en verder te brengen (43 inschrijvingen van bewoners en organisaties uit de wijk)

Samen maken we de wijk

Denk en doe ook mee!

Met iedereen uit 't Zand, de Stromenwijk en Rittenburg en maken we een plan. Met elkaar maken we een fijne wijk waarin jij graag woont, leeft, werkt, speelt en leert. We hebben al veel informatie gekregen via de online enquête en de gesprekken op straat. Misschien hebben we jou ook al wel gesproken of heb je de enquête ingevuld?

We hebben alles verzameld en samengevat:

- Wat is goed aan onze wijk?
- Wat kan beter? Waar maken we ons zorgen om?
- Onze droomwijk van de toekomst
- Ideeën uit de wijk

Kijk en doe ook mee
op middelburgontmoet.nl/zand-stromenwijk-rittenburg en kom op dinsdag 7 oktober naar de wijkontmoeting in de Vergulde Baars.

Wijkontmoeting

Samen met inwoners en betrokken organisaties gaan we aan de slag met het wijkplan. Er zijn al veel ideeën opgehaald in de wijk. Wat vind jij belangrijk voor jouw wijk? En waar wil je graag aan meehelpen?

- Samenleven
- Veiligheid & Overlast
- Jongeren & Kinderen
- Communicatie & Informatie
- Groen & Buitenruimte
- Samenwerking bewoners en organisaties
- Voorzieningen in de Wijk
- Duurzaamheid, Klimaat & Energie

Kom op dinsdag 7 oktober naar de wijkontmoeting

Inloop 19.00 uur
Start 19.30 uur tot 21.30 uur
Waar? Wijkgebouw De Vergulde Baars, Baarsjesstraat 42

30 oktober 2025 – Uitwerking ideeën – het vormen van werkgroepen

Een uitwerkochtend en -avond voor kennismaking tussen de verschillende vrijwilligers die ideeën verder willen brengen. Inventariseren wat ze nodig hebben, van wie. Er ontstaat veel energie!

- Ochtend en avond
- Totaal 25 bewoners / medewerkers organisaties uit de wijk aanwezig (7 afmeldingen)

27 november en 4 december 2025 – vervolg uitwerking ideeën

Wederom een uitwerkmoment waarin de werkgroepen samenkomen en hun projecten concreter maken.

- Ochtend en avond
- Totaal 17 bewoners / medewerkers organisaties uit de wijk aanwezig (5 afmeldingen)
- De nieuwjaarsbijeenkomst op 16 januari 2026 is een inwonerinitiatief dat voortkomt uit de werkgroep 'Bruisend Getij'

26 januari 2026 – bijeenkomst wijknetwerk

Professionals én actieve inwoners uit werkgroepen. Terugkoppelen proces en globale inhoud wijkvisie tot nu toe. Feedback op thema's naar keus, onder andere veiligheid, zorg en welzijn, communicatie en informatie. Echte feedback op de visie blijft steken bij uitwerking van concretere zaken. Ook heel belangrijk, bijvoorbeeld om elkaar makkelijker te vinden in de wijk (samenwerking). We vragen een aantal vrijwilligers om de conceptvisie in zijn geheel te lezen en van meer abstract commentaar te voorzien.

9. COMMUNICATIE

We communiceerden via verschillende kanalen:

a. middelburgontmoet.nl/doemee

Het online participatieplatform van de gemeente. Hierop heeft een vragenlijst gestaan met dezelfde vragen die ook gesteld zijn bij de straatgesprekken. Daarnaast geeft dit platform procesinformatie, terugkoppelingen van diverse (inwoner)bijeenkomsten en relevante documenten.

b. Offline communicatiekanalen van de gemeente

De wekelijkse gemeentelijke pagina in De Bode heeft ruchtbaarheid gegeven aan bijeenkomsten over de visie en het wijkplan. Voor de belangrijkste bijeenkomsten en evenementen (Roadshow op burendag en de woensdag erop, wijkontmoeting in de Vergulde Baars) hebben we een flyer huis-aan-huis bezorgd.

c. Online communicatiekanalen van de gemeente en partners

Sociale mediakanalen en de websites van de gemeente maar ook van partners Woongoed en Vizita zijn gebruikt om inwoners te informeren.

d. Informele communicatiekanalen

Daarnaast hebben we waar mogelijk gebruik gemaakt van 'informele kanalen' in de wijk zoals app-groepen, zegt-het-voort via sleutelfiguren en plaatsen waar al veel mensen samen komen zoals wijkcentrum Getij, Tabadila, de Vergulde Baars, de supermarkt(en) en de school.

10. AFRONDING EN BESLUITVORMINGSPROCES

Alvorens de wijkvisie het besluitvormingsproces ingaat, is er nog de mogelijkheid om hier formeel op te reageren. Belanghebbenden hebben 6 weken de tijd om een zienswijze in te dienen. Tijdens het besluitvormingsproces is er nog ruimte om in te spreken tijdens de betreffende vergadering van de raadscommissie.